

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल
फैसला

२०७९।०८० सालको निर्णय नं. २१४

पुनरावेदन नं. ०७७-RB-०४४९

पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७७।१०।१२

मुद्दा:- अग्रिमकर (२०७१/०७२) ।

झापा जिल्ला विर्तामोड नगरपालिका वडा नं.२ स्थित सहारा नेपाल बचत तथा ऋण
सहकारी संस्था लिमिटेड (स्थायी लेखा नं.३०१५६२४३२) का अधिकार प्राप्त पुनरावेदक
दैलेख जिल्ला नारायण नगरपालिका वडा नं.७ स्थायी घर भै हाल प्रतिवादी
का.जि.का.म.न.पा.वडा नं.१० बानेश्वर काठमाडौं बस्ने वर्ष २४ को कृष्ण बहादुर
श्रेष्ठ..... १

विरुद्ध

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुर..... १ } प्रत्यर्थी/
आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट..... १ } वादी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी: प्रमुख कर प्रशासक श्री धनीराम शर्मा

शुरु कर्यालयको निर्णय मिति:- २०७६/०३/२२

पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री विनोद बहादुर कुंवर

निर्णय मिति: २०७७/०३/३०

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट : x

प्रत्यर्थीको तर्फबाट : विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री विकास बन्जारा

आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।३।३० मा भएको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम यस न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत पुनरावेदन पत्र दर्ता भै पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं न्यायाधिकरणको ठहर यसप्रकार रहेको छ ।

तथ्य खण्ड

१. पुनरावेदक करदाता सहारा नेपाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडले आर्थिक वर्ष २०७१।०७२ को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु.८,११,६४,८४५।— देखाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०७२।०९।२९ मा पेश भएको आय विवरण ।
२. उक्त आ.व.को आय विवरण कर परीक्षणको सिलसिलामा करदाताबाट पेश हुन आएको कागजात, फाँटवारी तथा प्रमाणहरूको अध्ययन, छानविन गरी परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम अग्रिम करकट्टी गर्नुपर्नेमा केही भुक्तानीमा अग्रिम करकट्टी गरेको नपाइएकोले ऐनको दफा ८७ र ८८ बमोजिमको अग्रिम करकट्टी माग गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद/प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले दिन १५ (पन्ध्र) भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९०(८) बमोजिम अग्रिम कर दाखिला गर्न कारण र आधार समेत खुलाई ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७६।०२।३० मा जारी भएको सूचना ।
३. ठूला करदाता कार्यालय हरिहरभवनबाट मिति २०७६।०२।३० मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७६।०३।०२ मा बुझिलिई सोको जवाफ मिति २०७६।०३।१६ मा पेश गरेको ।

४. करदाताको आ.व. २०७१/०७२ मा रु.९४,७९,२४५।-अग्रिम कर माग गर्न आयकर ऐन २०५८ को दफा ९० को उपदफा (८) बमोजिम कर निर्धारण गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७६।०३।२२ मा खडा भएको निर्णय पर्चा।
५. ठूला करदाता कार्यालयले मिति २०७६।०३।२२ मा जारी गरेको आ.व. २०७१/०७२ को अग्रिम करकट्टी दाखिला गर्न निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझि करदाता सहारा नेपाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७६।०५।२९ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन।
६. करदाताले आफ्ना व्याज वापत खर्च, इन्धन खर्च, मर्मत तथा सर्भिसिड खर्च र टेलिफोन खर्च समेत कर्मचारीको पारिश्रमिक वापतको खर्च आयमा समावेश गर्नुपर्ने देखिँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९० को उपदफा (८) बमोजिम अग्रिम कर कट्टी माग गर्ने गरी शुरू कार्यालयबाट गरेको आदेश कानून सम्मत नै देखिएकोले निवेदकको जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भनी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०३।३० मा भएको निर्णय।
७. पुनरावेदक करदाताले व्याज वापतको अग्रिम करकट्टी सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८८ को शिर्षककै दफा ८८(३) मा उल्लेखित शिर्षकको रकम भुक्तानी दिदां तोकिएको दरमा अग्रिम करकट्टी गर्नुपर्ने कानूनमा समेत आयको सम्बन्धमा आय भएको मात्रै र आय हुने प्रावधान रही खर्चका सम्बन्धमा पनि खर्च भएको मात्रै र खर्च हुने अवस्थाका प्रावधान रहेकोमा विभागबाट भएको निर्णय गैरकानूनी रहेको, इन्धन खर्च सम्बन्धमा करदाता संस्थाले कर्मचारीहरूलाई संस्थाको काममा आवत जावत वापत इन्धन उपलब्ध गराएको जिकिर सम्बन्धमा संस्थाको स्वामित्वमा नभएको सवारी साधनमा प्रयोग भएको इन्धनको लागि पेट्रोल पम्पलाई सिधै भुक्तानी गरेको खर्च कर्मचारीको आम्दानी भइ सोही ऐनको दफा ८(२) बमोजिम आयमा समावेश नगरि अग्रिम कर कट्टी गर्नुपर्ने, संस्थाका कर्मचारीहरूको कामको लागि गुडाउने निजी मोटरसाइकल तथा साइकल मर्मत गर्दा भएको खर्च संस्थाको स्वामित्वमा नभई कर्मचारीको स्वामित्वमा रहेका सवारी साधन मर्मत तथा सुधारमा भुक्तानी गरेको खर्च कर्मचारीको आम्दानी भएकोले अग्रिम करकट्टी गर्नुपर्ने र टेलिफोन खर्चमा संस्थाको काममा प्रयोग गरेको खर्च कर्मचारीको व्यक्तिगत खर्च नभई सोधभर्ना दिएको रकम कर्मचारीको पारिश्रमिकमा गणना हुने रकम नभएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८(२) (ग) बमोजिम शुरू कार्यालयबाट भएको निर्णय र सोलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालयका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत कानून सम्मत नभएकोले बदर गरी पाउँ भन्ने व्यहोराको पुनरावेदकबाट मिति २०७७।१०।१२ मा यस न्यायाधिकरणमा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र।

८. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९/०३/३१ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

९. नियम बमोजिम पेशी सूचिमा चढी निणयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट सुनुवाइको लागि इजलास समक्ष कोही पनि उपस्थित भएको पाइएन ।
१०. प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री विकास बन्जाराले शुरु कार्यालयबाट अग्रिम कर माग गर्ने गरी भएको आदेश कानूनसम्मत नै रहेको र सो निर्णयलाई सदर गरी अन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकले गरेको निर्णय समेत कानून सम्मत नै रहेको देखिँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस जिकिर समेत सुनियो ।
११. पुनरावेदक करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ताले प्रस्तुत गर्नु भएको बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, यसमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको अग्रिम कर माग गर्ने आदेश तथा प्रशासकीय पुनरावलोकनको क्रममा आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो ।
१२. निर्णय तर्फ विचार गर्दा, करदाताको पहिलो पुनरावेदन जिकिर संस्थाले संकलन गरेको पेन्सन बचत, समृद्धि बचत र आवधिक बचतको व्याज खर्च लेखि तिर्नुपर्ने बचत व्याज शिर्षकमा हिसाब राखि भुक्तानी गरेको रकममा अग्रिम कर माग गर्न नमिल्ने हुँदा शुरु निर्णय त्रुटिपूर्ण रहेको भन्ने जिकिर लिएको पाइन्छ । करदाता संस्थाले आ.व.२०७१/०७२ मा संस्थाका सदस्यहरूको पेन्सन बचत (१५ वर्षे), समृद्धि बचत (१५ वर्षे) र आवधिक बचत (१ वर्षे, २ वर्षे र ३ वर्षे) समेत गरी रु.५,९७,१२,०९६।— व्याज वापत छुट्टयाएको तथ्यमा विवाद देखिएन । सम्बन्धित निक्षेपकर्ता सदस्यको निक्षेपमा पाकेको व्याज भुक्तानी प्राप्त गर्ने अधिकार सृजना भइसकेको र करदाता संस्थाको पनि व्याज भुक्तानी गर्ने दायित्व सृजना भई यकिन भइसकेको स्थितिमा करदाताले व्याज छुट्टयाएर राखे तर आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८८ बमोजिम अग्रिम करकट्टी नगर्ने कार्य कानून सम्मत देखिएन भनी उक्त व्याज वापतको रकममा अग्रिम कर माग गर्ने गरी भएको निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिलेन ।

१३. करदातासंग अग्रिम कर माग भएको अर्को शिर्षक इन्धन खर्च सम्बन्धमा पुनरावेदन पत्रमा संस्थाका कर्मचारीलाई संस्थाको कामको लागि सवारी साधनबाट आवत जावत गरे वापत पहाडमा प्रति ३० कि.मि. तराईमा प्रति ४० कि.मि. बराबर १ लिटर इन्धन उपलब्ध गराएकोले अग्रिम कर नलाग्ने जिकिर लिएको देखियो। करदाताले यो आ.व.२०७१/०७२ मा कर्मचारी खर्च अन्तर्गत इन्धनमा रु.३१,९५,८८६।— खर्च देखाएको पाइन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८(२)(ग) मा “रोजगारदाताबाट कुनै आय वर्षमा प्राकृतिक व्यक्तिलाई दिइएका निज वा निजको सम्बद्ध व्यक्तिले व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि गरेको खर्चको फछ्यौट वा सोधभर्ना वापत प्राप्त गरिएको भुक्तानी त्यस्तो प्राकृतिक व्यक्तिको सो आय वर्षको रोजगारीबाट प्राप्त पारिश्रमिक गणना गर्दा समावेश गर्नुपर्नेछ ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। सोही दफाको उपदफा (२)(छ) मा “रोजगारीको सम्बन्धमा गरिएको अन्य भुक्तानीलाई आयमा समावेश गर्नुपर्ने ” भन्ने उल्लेख रहेको पाइन्छ। त्यसैगरी ऐनको दफा ८७ को उपदफा (१) मा प्रत्येक बासिन्दा रोजगारदाताले रोजगारीबाट कुनै कर्मचारी वा कामदारले प्राप्त गरेको आयको गणना गर्दा समावेश गरिने नेपालमा स्रोत भएको कुनै रकम भुक्तानी गर्दा अनुसूची -१ बमोजिमको दरले हुने कर कट्टी गर्नुपर्नेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइयो। करदाताले इन्धन खर्च भनी भुक्तानी गरेको रकम सम्बन्धित कर्मचारीको आय भएकोमा सो वापत अग्रिम कर कट्टी गर्नुपर्नेमा करदाताले कर कट्टी गरेको देखिँदैन। उक्त कानूनी व्यवस्था बमोजिम संस्थाको स्वामित्वमा नभएको सवारी साधनमा प्रयोग भएको इन्धनको लागि पेट्रोल पम्पलाई सिधै भुक्तानी गरेको खर्च कर्मचारीको आम्दानी सरह देखिएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८(२) (ग) बमोजिम आयमा समावेश गरी दफा ८७ (१) बमोजिम अग्रिम करकट्टी गर्नुपर्ने गरी कार्यालयबाट भएको निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिलेन।
१४. त्यसैगरी साइकल तथा मोटरसाइकल मर्मत खर्च सम्बन्धमा अग्रिम कर कट्टी माग गर्न नमिल्ने भन्ने करदाताको अर्को पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले साइकल मर्मतमा रु.१,८४,२९२।— र मोटरसाइकल सर्भिसिडमा रु.१४,०५,७२२।— खर्च भुक्तानी गरेकोमा विवाद देखिएन। करदाता संस्थाको स्वामित्वमा कुनै साइकल र मोटरसाइकल स्थिर सम्पत्तिको रूपमा लेखांकन भएको नदेखिएको, त्यस्ता वस्तुको हास खर्च लिएको पनि नदेखिएको स्थितिमा करदाताको स्वामित्वमा नै नरहेका साइकल तथा मोटरसाइकल मर्मत र सर्भिसिड गरेको भनी करदाताले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १६ बमोजिम मर्मत सुधार खर्च गर्न पाउने देखिएन। यो शिर्षकमा भुक्तानी गरेको खर्च कर्मचारीको आय भएकोले माथि प्रकरण नं. १३ मा विवेचना भए बमोजिम पुनरावेदक करदाताले संस्थाको स्वामित्वमा नभई कर्मचारीको स्वामित्वमा रहेका मोटरसाइकल तथा साइकल जस्ता सवारी साधन मर्मत तथा सुधारमा भुक्तानी भएको खर्च कर्मचारीको आम्दानी नै भएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८(२) बमोजिम आयमा समावेश गरी दफा ८७(१)

बमोजिम अग्रिम करकट्टी गर्नुपर्ने गरी शुरु ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै देखिन आयो।

१५. करदाताको अन्तिम पुनरावेदन जिकिरमा करदाताले संस्थाका कर्मचारीहरूलाई टेलिफोन वापत दिएको खर्च कार्यालयको कार्य सम्पादनमा भएको खर्च भएकोले अग्रिम करकट्टी गर्न नपर्ने भन्ने दावी लिएको देखिन्छ। करदाताले आ.व.२०७१/०७२ मा कर्मचारीले प्रयोग गर्ने गरेको मोबाइल रिचार्ज गर्दा लागेको खर्चको सोधभर्ना भनी रु.१४,३५,५०५।— खर्च भुक्तानी गरेको देखियो। उक्त खर्च संस्थाको आय आर्जन गर्ने कार्यमा प्रयोग भएको नभई कर्मचारीको व्यक्तिगत प्रकृतिको खर्च देखिँदा कर्मचारीको आय नै रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८७(१) मा “प्रत्येक बासिन्दा रोजगारदाताले रोजगारीबाट कुनै कर्मचारी वा कामदारले प्राप्त गरेको आयको गणना गर्दा समावेश गरीने नेपालमा स्रोत भएको कुनै रकम भुक्तानी गर्दा अनुसूची-१ बमोजिमको दरले हुने कर कट्टी गर्नुपर्नेछ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। करदाताले दावी गरेको टेलिफोन खर्च कार्यालयको कार्य सम्पादनमा भएको खर्च मात्र नसकिने अवस्था रहेकोले सो खर्च रकमलाई कर्मचारीको आयमा समावेश गरी आयकरको माथिल्लो दर २५ प्रतिशतले हुने रकम रु.३,५८,८७६।२५, सोही रकममा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११९ अनुसारको व्याज रु.२,०६,३५३।८४ र सोही ऐनको दफा १२०(क) बमोजिम उक्त कर रकमको ५० प्रतिशतले हुने शुल्क समेत जम्मा रु.७,४४,६६८।— आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९० को उपदफा (८) बमोजिम अग्रिम कर दाखिला गर्नुपर्ने गरी शुरु कार्यालयबाट भएको निर्णय मिलेकै देखिन आयो।

१६. तसर्थ माथि उल्लेखित तथ्य, आधार एवं कारण समेतबाट पुनरावेदक करदाता सहारा नेपाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडको (स्थायी लेखा नं.३०१५६२४३२) आ.व. ०७१/०७२ को आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९०(८) बमोजिम अग्रिम कर कट्टी माग गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट मिति २०७६।०३।२२ मा गरेको आदेश र सोही आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७७।०३।३० मा भएको निर्णय समेत मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय काठमाडौंलाई दिनु।
२. फैसलाको नक्कल माग गर्ने सरोकारवालाबाट लाग्ने दस्तुर लिई नक्कल दिनु।
३. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।

४. प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल ठुला करदाता कार्यालय ललितपुर पठाई र रेकर्ड मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमति छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-
इजलास अधिकृत: सनिता लामा
फैसला मिति: २०७९।११।२३।३
फैसला प्रमाणीकरण गर्ने लेखा सदस्य:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम ललितपुरको छाप